

OMOD

Organisasjonen Mot Offentlig Diskriminering

KOMM. OG REG. DEP
14 APR 2005 04/3411 - 54
Ark 531
Avd. INN/PRE/KAB

HØRING UTLENDINGSLOVEN APRIL 2005

Følgende skal kommenteres:

§9 3. ledd

Det foreligger ikke rett til visum dersom det ut fra vurdering av risikoen for at søkeren eller medfølgende barn vil bli utsatt for mishandling eller utnyttelse, ville virke støtende å innvilge visum.

§58, 4 ledd

Oppholdstillatelse etter denne paragraf kan nektes dersom det ut fra en vurdering av risikoen for at søkeren eller dennes barn vil bli utsatt for mishandling eller utnyttelse, ville virke støtende å innvilge en tillatelse

§ 95,

1. Politiet kan som ledd i forberedelse av sak etter §§ 58 eller 59 benytte vandelsopplysninger om referansepersonen jf§60

2. Dersom politiet har opplysninger om forhold knyttet til referansepersonens vandel mv som er av betydning for om oppholdstillatelse skal avslås etter §58 fjerde ledd, kan det i slik sak gis en uttalelse om dette til et organ som avgjør saken

§ 96

Dersom utlendingsdirektoratet finner at det foreligger særlig grunn til å undersøke referansepersonens vandel i sak om visum for å avgjøre om det kan være grunn til å nekte visum i henhold til § 9 tredje ledd, kan det innhentes uttalelse fra politiet om forhold som er av betydning for å bedømme dette spørsmål

La oss innledningsvis presisere at det er vanskelige utfordringer vi her skal ta stilling til. Det er et faktum at det har vært situasjoner der Norske borgere har giftet seg med personer fra utlandet, og at vedkommende som er kommet til Norge har opplevd mishandling. Det har og vært tilfeller da utlendings barn har blitt skadelidende. Vold og overgrep i hjemmet skal bekjempes, og det er viktig at man finner de virkemidlene som bekjemper dette på en så målrettet måte som mulig.

Samtidig er det ikke uproblematisk når dette skal reguleres gjennom utlendingslovgivingen, og særlig blir det vanskelig når man skal kunne basere viktige avgjørelser på indisier. Vi skal utdype dette.

I NOU'en refereres det til tilfeller der det kan oppfattes som støtende at myndighetene innvilger opphold. Som eksempel på slike tilfeller nevnes: "...tilfeller av såkalte serieekteskap,

4633 Sofienberg, 0506

Postboks 222, Nydalen, 0403 Oslo

Tlf.: 22 20 87 37 • Tlf./faks: 22 20 62 17 • e-mail: omod@online.no • Org.nr.: 971 276 576

dvs tilfeller hvor en referanseperson med korte mellomrom har hatt et ekteskapsforhold til flere utenlandske kvinner som har fått opphold i Norge". Dette kan ikke være grunn nok i seg selv. Det er fullt lovlig i Norge og gifte seg så mange ganger man vil så lenge man bare er gift med en om gangen. Det er en del av moderne norsk kultur at flere velger å inngå flere ekteskap, og det skjer også at det ikke går lang tid mellom ekteskap 2 og 3.

NOU en sier videre: *"Dersom historien viser at disse tidligere ekteskapene er inngått etter korte bekjentskap og at det har endt med tidlig oppløsning, kan det i enkelte tilfeller danne seg et bilde av at referansepersonen driver en kynisk utnyttelse av den maktposisjonen vedkommende har som referanseperson".* Det er en hårfin linje man forsøker å balansere på her, og OMOD mener at sjansen for å ramle ned er stor. Statistikken fra SSB viser at det de siste årene har vært en jevn økning i antall personer som velger å gifte seg med både 2, 3 og 4 personer. Det som ikke er med i den statistikken er antall samboerskap en person har bak seg. Det er grunn til å tro at dersom man ser på både samboerskap og giftermål så vil tallet på personer som har hatt mange partnere og hyppige partnerskifter, bli vesentlig høyere.

Problemet dersom man finner den man ønsker å leve sammen med i et visumpliktig land, er at blir ekteskap eneste mulighet. Det er svært vanskelig å få oppholdstillatelse i Norge ut fra at man ønsker å bo sammen med en person.

Man kan innvende at man kan bare være kjærester. Så lett er det ikke. OMOD ser gjennom flere av våre saker at det å få besøksvisum til kjæresten sin er svært vanskelig i mange saker. Mange opplever derfor at de må inngå "tvangsekteskap". Med det menes at dersom man skal ha en reell mulighet for å være sammen med kjæresten så må de gifte seg.

Det at man inngår flere ekteskap kan altså ha andre forklaringer enn at man ønsker å utnytte kvinner (i enkelte tilfeller menn) i en sårbar situasjon.

Man må anta at en mann og en kvinne som fremmer et ønske om å gifte seg med hverandre er ansvarlige voksne som kan ta ansvar for sine egne liv, dette ligger til grunn for hele tanken om ekteskap i Norge. Så vet vi i enkelte tilfeller at misbruk og grove krenkelser forekommer. Dette bør man motarbeide. Men er det kun utenlandske kvinner som skal få muligheten til å beskyttes før ekteskap inngås? Hva med norske kvinner – eller kvinner fra ikke-visumpliktige land?

Hvorfor ikke finne en løsning som kan forebygge vold i nære relasjoner for alle – uavhengig av om man kommer fra visumpliktig land eller ikke?

OMOD mener at dette må gjelde for alle eller ingen. Dersom man ønsker å sjekke vandel på referanseperson til utenlandsk søker som vil gifte seg med herboende, så må dette gjelde ved alle ekteskapsinngåelser. Eller ingen

Da blir det også slik at man beskytter norske barn. En som er dømt for pedofili vil måtte legge frem dette for en evt. ny partner. En som er dømt for vold må legge dette frem for partneren før de kan gifte seg. Dersom partneren ikke signerer på at vedkommende kjenner til den fremtidige ektefelles vandelsattest, så vil man ikke kunne gifte seg.

Er dette en ønskelig praksis? Vi tror ikke det. Likevel er det dette man i prinsippet nå ønsker å gjøre dersom en nordmann/kvinne ønsker å gifte seg med en person fra visumpliktig land

I NOU'en står det at når det gjelder alvoret ved de tidligere straffbare forholdene som er knyttet til referansepersonen, bemerkes at det ikke kan stilles noe absolutt krav om at vedkommende faktisk er straffet for forholdet. Det skal være tilstrekkelig bevismateriale at tidligere ektefeller har levert anmeldelser og /eller oppsøkt krisesentre.

Det er påtakelig hvordan kravene senkes i utlendingssaker. Det å nekte noen å komme inn i et land er alvorlig. Det synes kanskje ikke slik ettersom det skjer ofte, men for det individet som nektes å besøke vedkommende han/hun vil gifte seg med, og for herboende kjæreste, så er det en tung belastning når norske myndigheter nekter dem å møtes. Nå skal man altså kunne nekte dette på bakgrunn av antakelser.

Som et minstekrav må det foreligge en dom (Vi presiserer at dette da må gjelde for alle ekteskapsinngåelser, også mellom 2 norske...eller ingen)

Så over til noe litt annet: Utlendingsmyndighetenes tilgang til opplysninger om referanseperson. Dette er i dag svært begrenset. Slik mener vi at det fortsatt må være.

§ 96 er foreslått å lyde:

Dersom utlendingsdirektoratet finner at det foreligger særlig grunn til å undersøke referansepersonensandel i sak om visum for å avgjøre om det kan være grunn til å nekte visum i henhold til § 9 tredje ledd, kan det innhentes uttalelse fra politiet om forhold som er av betydning for å bedømme dette spørsmål

Hva vil en slik særlig grunn være? At referansepersonen søker familiejenforening? Og at referansepersonen er mann (OMOD har konkrete eksempler på menn som er kommet til oss etter å ha følt seg utnyttet av norske kvinner som har vært gift flere ganger med utlending, og som "hiver dem ut" etter kortvarig ekteskap Når utvalget konstaterer at det er god grunn til å foreta kontroll dersom referansepersonen er kvinne, så er det i beste fall en naiv slutning). At søker kommer fra visumfritt land?

Dette er SVÆRT uheldig og vi vil på det sterkeste advare mot en slik kriminalisering av ALLE som ønsker å gifte med en person fra utland.

Vi vil gå så langt som å si at dette er diskriminering. Igjen: Da må prester og andre med vigselfrett få samme adgang til politiopplysninger som UDI slik at ALLE som ønsker å gifte seg må vandeltestes.

I en globalisert verden vil stadig flere gifte seg med personer fra andre land, også visumpliktige land. I en globalisert verden vil man kanskje til og med gjøre det to ganger, uten at det er noe annet som er skjedd enn at man ikke klarte å få det første ekteskapet til å fungere, men har funnet en person man har en tro og et ønske om å leve sammen med. Skal man da vandeltestes?

Målet helliger middelet. Ofte kan dette være riktig. Men i dette tilfellet kan det synes som om målet er todelt. Dersom målet er å hindre vold mot kvinner/barn, så må det gjelde alle kvinner/barn. Dersom målet er å fungere innvadringsregulerende så er dette et forslag som nok vil fungere etter intensjonen.

Dersom en kvinne fra Russland får avslag – tror man virkelig at dette vil stoppe vedkommendes mann mulighet til å mishandle en kvinne? Alle kvinner må da kunne få en advarsel mot denne mannen.

OMOD sier ikke at vi er for at alle skal vandelsjekkes, men vi mener det er diskriminerende at kun de som vil gifte seg med personer fra visumpfiktige land skal vandelsjekkes. Enten alle (som vi altså ikke tar stilling til – dette må i tilfelle sendes på ny høring) eller ingen. Det følger av dette at vi ikke automatisk er positive til at utlendingsmyndighetene skal få utvidet adgang til referansepersonens vandel. Dette må i tilfelle også bli noe prester og andre med vigselfrett får. Dette vil sikre at en person vil kunne beskyttes mot en voldelig ektefelle uavhengig om vedkommende person er fra Norge eller utlandet.

Videre skal følgende kommenteres: § 62 2.ledd og § 66 fjerde og femte ledd. Disse omhandler begge forslag til tiltak som skal beskytte mot at noen presses til å inngå ekteskap mot sin vilje.

La det være sagt med en gang: OMOD er opptatt av å finne gode modeller mot tvangsekteskap. Det å tvinge noen til å inngå ekteskap mot sin vilje er en straffbar handling, og et overgrep mot involverte individer.

Både jenter og gutter tvinges til å inngå ekteskap mot sin vilje. Dette kan skje med grove trusler, blant annet om vold og drap. Det er derfor viktig å ha klart for seg hva som skal være prioritert: Det å hindre innvandring eller det å beskytte kvinnen/mannen mot overgrep. Vi vil bestemt hevde det siste. Det er på denne bakgrunn vi ønsker å komme med våre betraktninger.

Det er foreslått at § 62 2.ledd skal lyde: Oppholdstillatelse etter bestemmelsene i kapittelet her kan nektes dersom referansepersonen etter forespørsel ikke samtykker i at søkeren gis tillatelse *eller dersom det er grunn til å anta at ekteskapet er inngått mot en avpartenes vilje.* (vår uth)

Frem til uthevingen er vi enige i den foreslåtte paragraf. Vi har problemer med det uthevede av to årsaker:

Igen skal antagelser være nok til å komme med omfattende inngripen i personers privatliv. Vi ser at dette skjer innenfor stadig flere felt i utlendingslovgivningen. Mistanker eller antagelser er grunnlag nok for inngripen. Vi mener det må mer enn antagelser til

Dersom man nå avslår innreise på bakgrunn av antagelse om tvang: Hvilke konsekvenser vil dette ha for den kvinnen (mannen) som er herboende og som har inngått ekteskap? Vil hun/han slippe fri? Vil foreldre eller andre da si: Jaja, vi prøvde i alle fall – nå får vi gå og få dette ekteskapet kjent ugyldig og så kan du gå videre med livet ditt? Neppe. Vi har en sterk antagelse om at en slik avgjørelse vil kunne føre til en svært svært vanskelig situasjon for den jenta eller gutten det gjelder. Hun/han vil kunne påføres et umenneskelig press. Hun/han vil kunne tvinges til å forlate Norge. Dersom det er slik at man har en mistanke om at et ekteskap er inngått på bakgrunn av tvang – bør man ikke da sette inn tiltak for jenta/gutten umiddelbart for å søke å få dette avkrefte/bekreftet, og bistå den aktuelle jenta eller gutten? På denne måten vil man kunne gi den tvangsgiftede en reell mulighet til beskyttelse, og heller da søke ekteskapet kjent ugyldig. Antagelse om tvang er ikke det samme som tvang.

Vedr §55 4 og 5 ledd. Vi fokuserer på 4.ledd som lyder:

Dersom oppholdstillatelse søkes etter §§ 49, 50 eller 58, og ekteskapet er inngått eller samboerforholdet er etablert i utlandet etter at referansepersonen, jf § 60, først har vært bosatt i Norge, kan oppholdstillatelse ikke innvilges før referansepersonen har returnert til Norge og har vært til intervju hos utlendingsmyndighetene, med mindre

a) saken gjelder en søknad etter §§49 eller 58 og referansepersonen var til intervju i anledning saken før ekteskapet ble inngått, eller

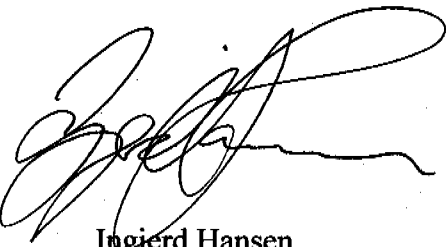
b) søkeren har rett til innreise uten visum

I utgangspunktet er dette en bestemmelse som vi kan støtte. Det er viktig at det da opplyses godt om dette slik at man faktisk vet at man bør dra på intervju før ekteskapsinngåelse. Det er også viktig at innreisevisum til ektefelle da er sikret mens man venter på at søknad er behandlet. Et problem vi imidlertid ser er følgende: Person A drar til Pakistan for å studere. Hun treffer en mann hun ønsker å gifte seg med. To år etter at hun forlot Norge er hun gift og ønsker å returnere med sin mann, men hun må da returnere først, og risikere å vente lenge før han får komme. Vi foreslår at det kommer inn en bestemmelse om at dersom det fra begge parters side er klart at det ikke dreier seg om tvang så må innreisetillatelse sikres i påvente av behandling av søknad.

Videre: Vi kan ikke se annet enn at dette vil ramme mange ekteskap der tvang ikke kan antas å forekomme. Det er flere land der søkeren ikke kan reise inn i Norge uten visum, der tvangsekteskap ikke er relevant. Hvordan vil man løse dette? I disse tilfellene får vi en lov som var ment å forhindre tvangsekteskap men som utelukkende fungerer belastende på et ekteskap fordi man må vente lenge på innreise. Er dette intensjonen? Vi ber derfor om at 4.ledd b) blir ytterligere spesifisert.

Mvh
OMOD

Akhenaton Oddvar de Leon
(daglig leder)

Ingrid Hansen
(rådgiver)